

**THE MINISTRY OF EDUCATION, RESEARCH, YOUTH AND SPORT
„1 DECEMBRIE 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
THE FACULTY OF HISTORY AND PHILOLOGY**

DOCTORATE THESIS

– SUMMARY –

**SCIENTIFIC COORDINATOR:
UNIV. PROF. DR. ION BUZAȘI**

**PH. D. CANDIDATE:
DAN GHEORGHE DULĂU**

**ALBA IULIA
2012**

**THE MINISTRY OF EDUCATION, RESEARCH, YOUTH AND SPORT
„1 DECEMBRIE 1918” UNIVERSITY OF ALBA IULIA
THE FACULTY OF HISTORY AND PHILOLOGY**

**ROMANIAN PRISON
POETRY**

– SUMMARY –

**SCIENTIFIC COORDINATOR:
UNIV. PROF. DR. ION BUZAȘI**

**PH. D. CANDIDATE:
DAN GHEORGHE DULĂU**

**ALBA IULIA
2012**

ROMANIAN PRISON POETRY

- Summary -

I tried in this study an overview of Romanian prison poetry. We thought that it is a neglected chapter in the history of contemporary Romanian literature. We have written more about prison memoirs, true and rich, but between the two types of literature detention beyond a few similarities, a fundamental difference: the memoirs were written after years in prison, while poetry was created in prison, even in prison.

Was beginning its recovery since 1990, first in anthologies, on the initiative, as was expected, the Association of Former Political Prisoners in Romania. (It should be noted that before 1989 there were several anthologies of "poetry bondage" - abroad in Spain and the U.S., which we mentioned in the bibliography.) Since 1990 and so far have also published five collections of poems prison, last, where are those who are not? Bucharest: Betta, 2012, occurred very recently when the poem ends presentation pages communist prisons, a bilingual (Romanian-French) consisting of poet Paul Romanescu signing and selection and the French version (except Gyr, where selection is performed by Simona Popa, daughter of the poet, and the French version by Luc Verly), totaling 89 names of poets, is the richest numerical anthology, but from the other (poet behind bars, Petru Voda Monastery, 2010 or Poetry anthology by John Cistelean prison, Eikon Publishing, 2006) reproduces fewer poems: in Crainic, Radu Gyr, Andrei Ciurunga six to seven poems from other poets one, two or three poems.

Passing over the few articles devoted to this subject (which also I registered bibliography) is due only to point attempt synthesis of poetry Romanian prison due Cistelean Joan. No prominent representatives of this poem, which I called Classics Romanian prison poetry, I have to the attention of researchers, except Gyr, which the poet Adrian Smith has dedicated a

monographic essay in 1995 (broken lance . Lirica Radu Gyr, EDP, 1995), and the late Cornelius Craciun stylistic analysis from the perspective of his poetry (poetry stylistic approaches Radu Gyr, Oradea Publishing Logos 94, 2007).

I paid special attention concept of poetry prison, striving to bring some needed conceptual delimitations to understand the specifics of this poem. The highlight of the place in which it was created: in prison. Specifically created with a purpose: to be, with faith in God and prayer, a moral support, a spiritual tonic in hell that sinister place of isolation. I used the word "created" - avoiding "written" because poetry communist temințelor could not be written prohibition writing instruments, books and paper are categorical and its harshly punished violations. Ingenious means (the "needle soap" - is the title of an anthology of poetry published before 1989 Romanian prison abroad on tiny pieces of paper, sewn into the lining of his coat, especially by Morse code) this poem was nevertheless "created ". Was spread or diffusion of quasi-folk and folk poetry here kinship with them, causing oral movements and the existence of alternatives, so that the various anthologies mentioned sometimes significant differences in text poems, and the composition of editions Crainic, Radu Gyr, Andrei Ciurunga, publishers were forced to resort to comparing texts with existing manuscripts in the archives of the family, opting obviously the latter form.

A characteristic feature of prison poetry is its interference with religious poetry. Interference is not quite the right word or completely, because sometimes communist prisons poetry is poetry or poetry religion - prayer and reading of poems such as „Where are those who are not” of Crainic, „Last night Jesus” by Radu Gyr, Mass Andrew Ciurunga others, their classification reluctant reader: poetry prison or religious poetry. Burden religious feeling and detention are so intimately interwoven that this classification is difficult and unnecessary. Coexistence of these feelings because it reminds us of the famous remark by Tudor Vianu, about nature and love Eminescu's poetry, the famous literary critic and esthetician saying that natural events become "secret language, delicate and

august poet of love". So assuming suffering fragments suggests prayer as it takes the form of prayer.

Perhaps the most important feature of Romanian prison poetry is its political nature, net anticommunist, anti-Bolshevik. That is why I hesitated to talk in more detail about folklore detention (in anthologies or Tantas Horea Viorel or Marian Munteanu), although some of these poems, as recently demonstrated Alex Stefanescu could figure through their artistic value, a reader, no matter how demanding the Romanian folk poetry. Just Romanian classical poetry, the poetry we find a weak tradition of Prisons (C. Bolliac, Al. Macedonski Tudor Arghezi) has no proper speaking, consistent with poetry prison, which was the subject of our research: Caesar Bolliac and Macedonski is a sense of compassion, the romantic perspective, often condemned too harshly or unfairly, Tudor Arghezi attraction is for a universe that was exploited to him in Romanian poetry, Interestingly both the characters and the diversity of picturesque and rudimentary language, slang inserts.

Proper research begins with chapter Poetry Classics prison, where I treated monographic three poets: Crainic, Radu Gyr, Andrei Ciurunga. After brief biographical information with an overview of the work, I insisted on poems which fall within this universe a literary commentary highlighting the dominant themes: hunger, cold, fear, humiliation grieving, inhuman behavior of perpetrators, common themes. The attitude is different: the Nichifor suffering endured rarely erupts in apostrophes pamphleteer and vindictive against perpetrators, but this attitude is present in Gyr and Andrei Ciurunga. These poets, especially the first two, were familiar names in Romanian literature before prison, but their poetry becomes greater artistic value in what they created during detention. Their poems were known, stored and distributed in prisons and there were prodigious memory prisoners (and prison memoirs retained the names of some of them) who knew his volumes of poetry Crainic or Gyr. Andrew Ciurunga, which I considered a close family of Ragu Gyr, would be retained by the history of Romanian poetry without "the harsh poems ship Channel" with apocalyptic visions with threat grind, with lyrics that vibrates a prophetic pathos.

Those who have learned these "poems in handcuffs" or "linked poems" have been somewhat encouraged to write their own poems, like how these classics wrote.

Many, most, of the poets behind bars probably would not have ever written poetry, if it had not gone through this terrible life experience. I called the next chapter of the poet was born in prison, after the title of a poem by Basil Tacu. This chapter is necessarily incomplete, because the number of these poets is as recent anthologies of about eighty. We chose some of them obviously subjective choice, but we may anthologies found ourselves some "new names" to complete this chapter: Aurelian Benteoiu, Ioan Andrei (name literary Greek Catholic Bishop Ion Ploscaru), Tertullian near Radu Brateș, Edgar Papu.

A controversial issue is the literary value of the poem: we showed that Adrian Marino total disregard them with a sovereign contempt unjustified, Paul Goma to provide value - bearing only soul in the space in which they were created, or in prison. Some challenges to literary value, giving them just a documentary value. Obviously that can not be disputed documentary value because they represent history in verse of those dark years 1947-1964, it is also clear that some poems do not pass this record in verses - sometimes clumsy - a personal suffering, but equally true is that many of these poems, not only of classical poetry prison, Announcer, Gyr and Ciurunga, but also signed by Sergiu Mandinescu, poet appreciated superlative Noica Viorel Ghiorghita, Victor Ion Pica and others are poems whose reading moves, convincing and reader today that they have only documentary value, but a deeply human and therefore artistic one.

Initially we thought to include a chapter in our presentation that it be called poetry anticommunist resistance. Should be followed in this chapter to talk about some poems: - carols Romanian prisoners in the USSR by Stephen Tumorug (Poets anthologies currently behind bars and Where are those who are not), and the poetry of Nicolae Mazilu, March Carpathian Fagaras that we identified in the extensive memoirs of Ion Gavrilă Ogoranu, trees break, but no doubt, truly epic anticommunist resistance in Fagaras Mountains and several

poems of Basil Motrescu, a kind of outlaw Sadoveanu the District the poor, who fought in the Mountains of Bucovina, whose poems I found some of the "Romanian anti-communist resistance logs". After reading them I quit, however, because we have contradicted ourselves concept of prison poetry - poetry created in prison. Sure that an explanation would have found the claim had become commonplace, naming a sad truth that the whole country during communism was a big prison, and a chapter in the anthology called Poetry in handcuffs suggestive this: Gemstones country, cry mob.

A novel contribution is the chapter on the poet Radu Brateş (1913-1973) of Blaj, whom I and called „A revelation”. A revelation that not only is not mentioned in any anthology of poetry prison or in any study on this subject, but until tender appearance manuscript, with admirable penmanship - anastatic reproduced by two of his students, the poet Ion Brad and engineer and memoirist Peter Sechel - as I write storm (see annexes), Radu Brateş known only as evocative of Blaj (see volumes Blaj aspects of life and people in Transylvania), a poet of the village with lyrics reminiscent of traditional poetry Transylvanian, and modernity Blaga's poetry, a poetry sometimes wander existential anxieties. The booklet inspired writing in exile teaching storm water detention Prut or years to ship Channel Radu surghiunitului Brateş is a descendant of the Roman poet Ovid, complaining and like it, you remove pets and loved ones, but also poet's Channel - Andrew Ciurunga thematic lineage but not the cry of revolt and disobedience thereof, but with a sore stifles and images of Dante's hell.

I intend to make up a quasi Bibliography - full of poetry prison: structuring it in the following sequence: Anthologies, Volume prison poems, memoirs (selective I preferred those books stating poets and poetry in prisons) and finally, critical references. Annexes come to illustrate some of our work documentation. I remember those pages that we have found really illustrative.

This research enables us to prison poetry say that it is an important chapter of Romanian poetry after World War II, opposing the socialist realist poetry, dogmatic, present in volumes and textbooks of the time, also is a chapter Romanian poetry gives originality by customizing it in the context of European

poetry, through these poems, poems published before "Star" (from T. Arghezi, G. Bacovia, V. Voiculescu, Ion Vinea), it connects with a big poetry wars denying hiatus shaped by poetry he wanted to impose communist ideology.

BIBLIOGRAPHY

A. ANTOLOGII DE POEZIE CARCERALĂ

1. **CISTELECAN**, Ioana, *Antologia poeziei carcerale*, Cluj - Napoca Editura Eikon, 2006
2. *** *As' noapte Iisus mi-a intrat în celulă. Poeți după gratii*, București, Editura Elisavaros, 2005
3. *** *Din poezia rezistenței românești*, ediție îngrijită de Victor Buescu, Lisabona, 1952
4. *** *Duh și slavă. Antologie de poezie creștină*, ediție îngrijită de Magda **URSACHE** și Petre **URSACHE**. Postfață de Petre **URSACHE**, Editura Junimea, 2012
5. *** *Poeme cu umbre de gratii*, București, Editura Sagittarius, 1996
6. *** *Poeme din închisori*, ediție îngrijită de V. **POSTEUCĂ**, N. **NOVAC**, Nicu **DIMA**, Madrid, 1970
7. *** *Poeți după gratii (I, II, III)*, Arhiva Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, 1993
8. *** *Poeți după gratii*, Mănăstirea Petru Vodă, 2010
9. *** *Poezia în cătușe*, antologie, prefață și note de Prof. univ.dr. Aurelian I. **POPESCU**, postfață de Nicolae **PANEA**, Craiova, Editura Omniscop, 1995
10. *** *Poezia română religioasă I, De la Dosoftei la Nichifor Crainic*, antologie de texte alese, cuvânt înainte și note bibliografice de Florentin **POPESCU**, București, Editura Minerva, 1999
11. **PĂNĂZAN**, Daniela Maria, *Poezia religioasă românească. Eseu monografic*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2006
12. **ROMANESCU**, Paula, *Unde sunt cei care nu mai sunt? Où sont-ils ceux qui n 'existent plus?* Antologie/ Anthologie, Prefață, note, selecție poeme, traducere / Préface, notes, sélection des poèmes, traduction par

Paula Romanescu, Cuvânt înainte/ Avant propos Dan Puric, București, Editura BETTA, 2012

13. *** *Poezii din închisori*, culegere de Zahu **PANĂ** cu un cuvânt introductiv de **VINTILĂ** Horia, Editura Cuvântul românesc, Madrid, 1982
14. **ȚÂNTAȘ**, Horia-Viorel, *Tristă-i duminica zilelor mele*, Editura Risoprint, 2001
15. **PANĂ**, Zahu, *Cu acul pe săpun*, Hamilton, 1989
16. *** *Voi n-ați fost cu noi în celule*, ediție îngrijită de Arhim. Roman **BRAGA**, Sao Paolo, Brazilia, 1972

B. VOLUME DE POEZII

1. **ANDREI**, Ioan, *Cruci de gratii*, Timișoara, Editura Helicon, 1992
2. **ANDREI**, Ioan, *Flori de in*, Timișoara, Editura Helicon, 1999
3. **BENTOIU**, Aurelian, *Poezii din închisoare*, în vol. *Zări și zodii. Poezii din închisoare*, introducere de Pascal **BENTOIU**, evocare și glosar de Marta **BENTOIU**, Fundația Academia Civică, 2001
4. **BOLLIAC**, Cezar, *Poezii și articole*, Ediție îngrijită și prefață de Virgiliu Ene, București, Editura Tineretului, 1957
5. **BOLLIAC**, Cezar, *Scrieri I, Meditații, Poezii*, ediție, note și bibliografie de Andrei **RUSU**, prefață de Mircea **SCARLAT**, București, Editura Minerva, 1983.
6. **BRATEȘ**, Radu, *Cântece de pe coline*, Editura Dacia, Cluj, 1974
7. **BRATEȘ**, Radu, *Scrieri inedite*, ediție îngrijită și evocări bibliografice de Liana Biriș, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2009
8. **BRATEȘ**, Radu, *În împărăția lutului*, - poeme- cu prefață de Valentin Tașcu, Clusium, 2008
9. **BRATEȘ**, Radu, *Scrise-n furtună*, 2008

10. **BUZAȘI**, Ion, *Poezia religioasă românească*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2004 (ediția a II-a, Cluj-Napoca, Editura Dacia XXI, 2010)
11. **CIURUNGA**, Andrei, *Cântece de dor și de război*, Chișinău, 1944
12. **CIURUNGA**, Andrei, *Poeme de dincoace*, Brăila, 1947
13. **CIURUNGA**, Andrei, *Poemele cumplitului Canal* (în antologia *Poezii după gratii*, Mănăstirea Petru Vodă, 2010)
14. **CRAINIC**, Nichifor, *Poezii alese, 1914-1944*, București, Editura Roza Vânturilor, 1990
15. **CRAINIC**, Nichifor, *Șoim peste prăpastie. Versuri inedite create în temnițele Aiudului*, București, Editura Roza Vânturilor, 1990
16. **CRAINIC**, Nichifor, *Țara de peste veac. Poezii antume (1916-1944)*, ediție îngrijită și notă bio-bibliografică de Ioana Cracă, Editura Eminescu, 1997
17. **GAFENCU**, Valeriu, în Ioan Ianolide, *Introducere la Hristos, Document pentru o lume nouă*, ediție îngrijită la Mănăstirea Diaconești, cu un cuvânt înainte de părintele Gheorghe-Calciu Dumitreasa, București, Editura Christiana, 2008
18. **GAFENCU**, Valeriu, *Sfântul închisorilor*, Mărturii despre Valeriu Gafencu, adunate și adnotate de monahul Moise, cu binecuvântarea și un cuvânt înainte al Î.P.S. Andrei, Arhiepiscop al Alba Iuliei, Alba Iulia, 2007.
19. **GHIORGHITĂ**, Virgil, *Ferestre și oglinzi*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1985
20. **GYR**, Radu, *Poezii I*, Timișoara, Editura Marineasa, 1992
21. **GYR**, Radu, *Poezii II*, Timișoara, Editura Marineasa, 1993
22. **GYR**, Radu, *Poezii III*, Timișoara, Editura Marineasa, 1994
23. **GYR**, Radu, *Ultimele poeme*, Ediție îngrijită și postfață de Barbu Ciuculescu, Editura Vreamea, București, 1994
24. **GYR**, Radu, *Sângele temniței, Stigmat*, București, Editura Vreamea, 1993
25. **GYR**, Radu, *Pragul de piatră*, București, Editura Vreamea, 1998

26. **GYR**, Radu, *Balade*, Editura Lucman, 2006
27. **LANGA**, Tertulian, *Poeme din captivitate*, în vol. *Trecând pragul tăcerii*- o carte document- Galaxia Gutenberg, 2009
28. **MACEDONSKI**, Alexandru, *Poezii*, București, 1882
29. **MACEDONSKI**, Alexandru, *Poezii*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Mihaela Dragomir, București, Editura De Stat Pentru Literatură Și Artă, 1955
30. **MACEDONSKI**, Alexandru, *Versuri*, București, Editura. 100+1 Gramar, 2000,
31. **PICA**, Victor Ioan, *Poeme din celulă*, Târgu-Mureș, Editura Arhipelag, 1994
32. **ȚEPELEA**, Gabriel, *Anii nimănui*, 1990; (a patra ediție în 1996 cu titlul *Cântece de galeră*)

II. LITERATURA MEMORIALISTICĂ

1. **ANANIA**, Valeriu, *Memorii*, București, Editura Polirom, 2008
2. **BAICU**, Petru, *Rezistența în munți și în orașul Brașov, 1944-1948*, Brașov, Editura Transilvania Expres, 1997
3. **BORDEIANU**, Dumitru Gheorghe, *Mărturisiri din mlaștina disperării, Cele văzute, trăite și suferite la Pitești și Gherla*, București, Editura Gama, 1995
4. **CESEREANU**, Ruxandra, *Gulagul în conștiința românească, Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste*, Iași, Editura Polirom, 2005
5. **CONSTANTE**, Lena, *Evadare imposibilă. Penintenciarul politic de femei Miercurea Ciuc 1957-1961*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1993
6. **CONSTANTE**, Lena, *Evadare tăcută. 3000 de zile singură în închisorile din România*, București, Editura Humanitas, 2002

7. **CRAINIC**, Nichifor, *Zile albe, zile negre*, București, Casa Editorială Gândirea, 1991
8. **CRAINIC**, Nichifor, *Memorii(II), Pribeag în țara mea. Mărturii din închisoare. Răspuns la actul meu de acuzare*, București, Muzeul Literaturii Române, 1995
9. **OGORANU**, Gavrilă Ion, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*, vol. I-II, Baia Mare, Editura Marist, 2009
10. **GHIORGIȚĂ**, Viorel, *Et ego. Sovata-Pitești-Gherla-Aiud. Scurtă istorie a devenirii mele*, Timișoara, Editura Marineasa, 1994
11. **GOMA**, Paul, *Gherla*, București, Editura Humanitas, 1990
12. **GYR**, Radu, *Calendarul meu. Prietenii, momente și atitudini literare*, ediția a doua, îngrijită și adăugită cu prefață și indice de nume de Ioan Popișteanu, Constanta, Ex Pinto, 1992
13. **IANOLIDE**, Ioan, *Introducere la Hristos*, București, Editura Christiana, 2006
14. **IOANID**, Ion, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, București, Editura Albatros, 1991-1996
15. **LANGA**, Tertulian, *Trecând pragul tăcerii – o carte document -* București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2008, ediția a II-a, Târgu Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2009
16. **MARINO**, Adrian, *Viața unui om singur*, Editura Polirom, 2010
17. **MAXIM**, Virgil, *Imn pentru crucea purtată*, București, Editura Antim, 2012
18. **MOISE** Monahul, *Sfântul închisorilor: mărturii despre Valeriu Gafencu*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2007
19. **MOTRESCU**, Vasile; **DOBRE** Mircea, *Jurnale din rezistența anticomunistă*, București, Editura Nemira, 2006
20. **NEAMȚU**, Augustin, *Viața după gratii și obloane*, Târgu Lăpuș, Editura Galaxia Gutenberg, 2006
21. **OȚEL PETRESCU**, Aspazia, *In memoriam. Spice*, București, Editura Elisaveros, 2008

22. **OȚEL PETRESCU**, Aspazia, *Strigat-am către tine Doamne....*, București, Fundației Buna Vestire, 2000
23. **PETRIȘOR**, Marcel, *Furtul 13- convorbiri din detenție*, București, Editura Meridiane, 1991
24. **PETRIȘOR**, Marcel, *Trecute vieți de domni, de robi și de tovarăși*, Editura Vremea, 2008
25. **PICA**, Ioan, Victor, *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, Târgu-Mureș, Editura Arhipelag, 1993
26. **STEINHARDT**, Nicolae, *Jurnalul fericirii*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994
27. **TINARU**, Mihai, *Amintiri de la Gherla*, Timișoara, Editura de Vest, 1993
28. **ȚEPELEA**, Gabriel, *Amintiri și evocări*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1994
29. **VOINEA**, Octavian, *Masacrarea studențimii române în închisorile Pitești, Gherla, Râmnicu Sărat, Jilava, Aiud*, București, Editura Magadahanda, 1995

III. REFERINȚE CRITICE

1. **ANANIA**, Bartolomeu, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, *Poezia modernă. Mari poeți de inspirație creștină*, în „Studii teologice”, Revista Facultăților de Teologie din Patriarhia română, seria a II-a, Anul XLVI, nr.1-3 (ianuarie- iunie), 1994
2. **ANTONIE** de Suroj, *Școala rugăciunii*, traducere de Irineu Slătineanu, Polovragi, 1994
3. **ARGHEZI**, Tudor, în „*Fronda*” an I, 1912, nr.3
4. **BARBU**, Eugen, *Groapa*, Prefață de Marian Popa, „Jurnalul național”, București, 2011
5. **BĂDESCU**, Laura, *Retorica poeziei religioase a lui Nichifor Crainic*, București, Editura Minerva, 2001

6. **BĂLAN**, Deliu Iulian, *Frate de cruce sau K- 1942*, ediție îngrijită de Virgil Rațiu, Bistrița, Editura Aletheia, 2002
7. **BLAGA**, Lucian, *Răspuns la discursul de recepție în Academia Română al lui Nichifor Crainic în „Discursul de recepțiune”, LXXIX*, „Monitorul Oficial”, 1941
8. **BOLDEA**, Iulian, *Poeme de celulă*, [recenzie la volumul *Poeme de celulă* de Ioan Victor Pica], în „Metamorfozele textului”, Târgu Mureș, Editura Ardealul, 1996
9. **BRAD**, Ion, *Un poet și-un dascăl de poezie, Printre oamenii Blajului*, Editura Buna- Vestire Blaj, 2006
10. **BUZAȘI**, Ion, *Despre poezia carcerală*, [*Poezia închisorilor comuniste*], în „Poezia”. Revista de cultură poetică. Poezie și rugăciune, 2007
11. **BUZAȘI**, Ion, *O nouă antologie a poeziei carcerale*, în „România literară”, anul XLIV, 2012, nr. 35 (31 august)
12. **BUZAȘI**, Ion, *O restituire literară: Radu Brateș (1913-1973)* în Discobolul, anul XI, nr. 130-131-132, 2008
13. **BUZAȘI**, Ion, *Tertulian Langa, scriitorul*, în „Calendarul de la Blaj”, 2010
14. **BUZAȘI**, Ion, *Valori creștine în poezia românească*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2009
15. **CARAION**, Ion, *Poeții și Poezii din închisori*, în „Contrapunct”, nr. 2-4, 1985
16. **CĂLINESCU**, G., *Istoria literaturii române dela origini până în prezent*, București, Editura Semne, 2003, ediție facsimil.
17. **CĂLINESCU**, G., *Ulysse*, București, Editura pentru Literatură, 1967
18. **CHEVALIER**, Jean, **GHEERBRANT**, Alain (coordonatori) *Dicționar de simboluri*, Iași, Editura Polirom, 2009
19. **CISTELECAN**, Alexandru, *Poezia mântuitoare*; apud Ioan Victor Pica, *Veșnicie românească*, Bistrița, Editura Alethea, 2000
20. **CISTELECAN**, Ioana, *Poezia carcerală*, Cluj Napoca, Editura Paralela 45, Colecția Debut – Seria Critică, 2000

21. **CODRESCU**, Răzvan, - *Nichifor Crainic schiță de portret*, în revista „Rost” nr.12, februarie 2004
22. **DUICĂ**, Camelia, **PETCU**, Adrian Nicolae, *Nichifor Crainic, file din dosarul penal*, în revista „Rost” nr.12, februarie 2004
23. **GHIORGHITĂ**, Viorel, *Et ego. Sărata Pitești-Gherla-Aiud. Scurtă istorie a devenirii mele*. Timișoara, Editura Marineasa, 1994
24. **GOMA**, Paul, *Gherla*, București, Editura Humanitas, 1990
25. **MARINO**, Adrian, *Viața unui om singur*, Iași, Editura Polirom, 2010
26. **MĂNĂILĂ**, Anca Maria, *Universul concentraționar în literatura română. Discursul memorialistic*, Târgu –Mureș, 2011.
27. **MICU**, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române: Perioada contemporană, dramaturgia, critica*, București, Editura Iriana, 1997
28. **MOCEANU**, Ovidiu, *Cuvinte și cărți*, Brașov, Editura Universității Transilvania, 2001
29. **MOCEANU**, Ovidiu, *Didactica literaturii*, Brașov, Editura Universității Transilvania, 2006
30. **MOCEANU**, Ovidiu, *Disciplina lecturii*, Brașov, Editura Universității Transilvania, 2010
31. **MOLDOVAN**, pr. prof., Ilie, *Mihai Eminescu, poet al paradisului românesc*, în „Foaia poporului”, serie nouă, nr.61-62/ 2002
32. **NICULESCU**, Alexandru, *În Craiova de altădată – 1944 – 1947*, în „România literară”, Anul XLIV, 2012, nr. 8 (24 februarie)
33. **OGORANU**, Ion Gavrilă, *Ioan Victor Pica, așa cum l-am cunoscut*, în vol. Ioan Victor Pica, *Călăuza pustiurilor*, Bistrița, Editura Aletheia, 2001
34. **PALAS**, Crina Mihaela, *Literatura detenției și a rezistenței anticomuniste*, Teză de doctorat, Sibiu, 2011
35. **PETRESCU**, Aspazia Oțel, *Răspuns unui frate mai tânăr, contrariat că îl consider pe Mihai Eminescu creștin*, publicat în revista „Veghea”. *Eminescu și ortodoxia*, nr. 1, 2010
36. **PETRESCU**, Aspazia Oțel, *A fost odată*, București, F.E, 2011

37. **PICA**, Ioan Victor, *Veșnicie românească*, Bistrița, Editura Alethea, 2000
38. **PIRU**, Alexandru, *Varia*, București, Editura Eminescu, 1972
39. **POPA**, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol.I, 23 august 1944-22 dec.1989. Versiune revizuită și argumentată, București, Editura Semne, 2009
40. **POPA GYR**, Simona -, *Radu Gyr nu a știut timp de 11 luni că pedeapsa capitală i-a fost comutată în 25 de ani de muncă silnică!* Dialog realizat de Ilie Rad, în revista „Excelsior”, Anul IV, 1997, nr.10
41. **RAD**, Ilie, *Un ardelean la București*, Consiliul Județean Cluj Napoca, Editura Tribuna, 2011, pp.24-25
42. **RĂDULESCU**, Mihai, *Istoria literaturii de detenție la români*, București, Editura Ramida, 1998
43. **URSACHI**, Petru, *[Paul Goma] Omul din calidor*, Cluj Napoca, Editura Eikon, 2012
44. **UNAMUNO** de Miguel, *Agonia creștinismului*, Ediția Simbol în colaborare cu Internațional Scorpion Printing House, București, 1995
45. **UNGUREANU**, Cornel, *Istoria secretă a literaturii române*, Brașov, Editura Aula, 2007
46. **ZACIU**, Mircea, **PAPAHAGI**, Marian, **SASU**, Aurel (coordonatori), *Dicționarul scriitorilor români*, A-C, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995